

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 10 kor.
 Negyedévre... 4 .
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 .
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hető és
 ünnep utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A szerkesztőség kérésre visszadátol
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, nov. 27.

Takarékosság.

(K. Ö.) Ha bizni lehetne a Széll-kormány ígéréteiben, állami háztartásunk kezelését a takarékoság elvének szigorú keresztül vitele jellemezné. Lukács miniszter expozéjában a szigorú takarékoság elvét proklamálta, mint egyedül lehetséges kivezető utat abból a hinárból, melybe az általános közgazdasági válság következtében állami életünk szekere jutott.

A takarékoság elvének hirdetése dacára azt látjuk, hogy a jövő évi költségvetés kiadási oldala újból majdnem 30 millióval megnövekedett.

És így megy ez évről-évre. Beismerjük, hogy válságos közgazdasági helyzetünk, beismerjük, hogy a válságot elhárítani képesek nem vagyunk és be kell érünk azzal, hogy türelemmel bevárjuk a természetes gyógyulás folyamatát, mialatt újból számos existenciát veszíti kenyerét és gyengíti nemzeti létünk alapjait. Beismerjük, hogy a közterheket fokozni már nem lehet, mert akkor az adózó polgárság tökéjét támadjuk meg, beismerjük, hogy az állami épület kiépítésére túlsokat költöttünk, többet, mint bármely művelt nemzet, mely a fokozatos fejlődést tartotta célra vezetőnek, míg mi egyszerre helyet követeltünk magunknak a kultúrépek sorában és így nem volt elkerülhető, hogy a nagy áldozatok dacára egyes intézkedéseink hatástalanok maradtak.

Mindezt beismerjük, de azért mégis

csak növekednek kiadásaink. Ezt azzal indokoljuk, hogy orvosolnunk kell az ipari krízist és segitenünk az állami hivatalnokok sorsán.

Nincs kifogásunk az ellen, ha a kormány tekintettel az iparkrízisre, rendkívüli intézkedéseket fogantat, mert az a nézetünk, ha egyszer már lehetővé tettük a gyárak alapítását és munkásosztályunk egy részének ipari munkássá váló kiképzését, akkor a gyáraknak és munkásoknak megélhetését is lehetővé kell tennünk. Tiltakozunk azonban az ellen, hogy ezek a segélyakciók mintegy rendszerre tétessenek iparral és pénzügyvel szemben, míg a még nagyobb válsággal küzdő mezőgazda jajsza a kormány nyugalma éppenséggel nem zavarja.

Lássá be a kormány, mely a közgazdasági politikát most is csak a nagy liberális jelszavak hatása alatt intézi, hogy mily hamis nyomokon indult, mikor a mezőgazdaság teljes elhanyagolásával nagy ipart akart megeremteni. Folytonos segélyakciókkal kell ezt a meglegházi növényt felfrissitenünk.

A hivatalnokok sorsán segitenünk kell. Ezt beismeri mindenki. De már a végrehajtás módját tekintve, nem értünk egyet a kormányval. Nekünk úgy tetszik, hogy a 3 millió koronának erre a célra való beleillesztése a költségvetésbe mást nem céloz, mint a hivatalnokoknak a fizetés-emelésre irányuló mozgalmát leszerelni. Különben várjuk az erre vonatkozó előterjesztést — mely reméljük — szerves egészét fogja adni a fizetésjavításra vonatkozó tervezetnek.

Különben ez a dolog sem nélkülözi a tanulságot. A Tisza-kormányzatnak egyik forsa a hivatalszaporítás volt, úgy gondolkodva, hogy minél több embernek adok kenyeret, annál több támogatója lesz rendszeremnek. Ez tényleg így is történt, kárára pénzügyi helyzetünknek és társadalmi életünk önállóságának. A sok lekenyerezés kiölte az emberekből az önállóságot. Ez pedig nemzeti veszedelem, mert szolgálkkel nagy koncepczióju dolgokat művelni nem lehet. Takarékoskodtunk volna emberekben és munkabeosztásban, akkor nem kellene szemrehányással illetni az előző kormányokat, hogy túlsokat költek és kötelességünk tenni azt a takarékoságot, mely az állami mindenhatóság kiterjesztésére alkalmas, de a nemzet erőre jutását semmiképp sem mozditja elő.

Egy példát mondunk. Annak idején, mikor bizonyossá lett, hogy a fogyasztási adóknak a két állam között igazságos módon való megosztása következtében tetemes nyereség fogja a magyar kincstárt érni, azt követeltük, hogy ez a nyereség az állam és a fogyasztók között megosztassék. Körülbelül 15 millió forinttal lehetett volna a fogyasztási adókat leszállítani. Az állam ezt nem tette. Mert nem a nemzetnek takarékoskodni, hanem magának. Minden újabb teher nem egy régi tehernek megszüntetését jelenti, hanem a fiskális érdekek előtérbe tolását.

Azért hiába való a takarékoság hirdetése, ha azt gyakorlatban nem akarjuk megvalósítani.

A „TISZÁNTÚL“ TARCZÁJA.

Az elveszett óra.

Irta: Hantke Emil.

(Vége.)

— Jaj ugyan hagyja el. Hiszen nem jó helyt jártunk. Vékonyk még csak az utána való házban laknak.

— Hát hova vitt minket szerencsétlen?

— A bizony, az vagyok! Tudja, hogy a kapitánynak, Kerülő Fridolinak a portáján voltunk? ... Jaj, milyet kaptam a hátamra.

— Ázstán nagyságos ur a bégnek elter az oldala — kezd sopánkodni a cigány.

Na hiszen jól nézünk ki!

— Eh menjünk vissza a kávéházba! Hány óra van? ... Mi az? ... Hol van! Na még csak ez kellett! ... Már ... nincsen ... elveszett!

Egyszerre elkezdett az eső esni ... előbb csendesesen ... majd erősen, úgy hogy akarva nem akarva fedél alá kellett igyekeznünk.

Már ha be is kell vallanom, de úgy történt. Ott virradtunk meg a kávéházban egy sarokban. A cigányok a szerszámjukat foltoztatták, Kupecz a hátát fájtalta, én meg tönödtem órámon, mely oly kedvesen ketyegett mindig zsebemben.

Nem is mentem ki a vidékre, hanem benn maradtam, s reggel mentem fel a rendőrségre, hogy bejelentsem óráim elvesztését.

Beállítok a rendőrkapitányhoz.

— Uram! Az órámat vesztettem el, azt jöttem bejelenteni!

A kapitány arczán kárörvendő mosoly sugárzott át egyszerre.

— Igen?! Hát az ur volt? ... Na ... hát igen ... szép dolog ...

— De kérem! ... néztem rá sértődötten.

— Sohse kérje! ... Hogy nézett ki az az óra?

— Arany óra. A lapján két fantasztikus levél összeolvadásánál egy czimer, a melyben a kezdő betűim voltak.

— Az a! P. K. Ugy-e?

— Nem kérem. K. P. De hát honnan tudja kapitány ur?

— Várjon csak! Hát a láncz milyen volt?

— Hisz ... akkor ugy-e már megvan! Ugy-e édes kapitány ur?

— Csak semmi bizalmasság. Hogy nézett ki a láncz?

— Sodrott rostély alakú csüngő láncz, a végén joujoukkal. Van köztük egy tinóru gombán ülő kis malacz is.

— Ugy van! ... Már most látom, hogy uraságod az igazolt gazdája. Es most mondja

meg mit kerest az ur éjjel az én ... házamban?

— Én?! néztem rá elképedve.

— Igen, maga! Mert tudja meg, hogy az órámat ott leltem az udvaromon.

— Hát az ur ... Kerülő Fridolin?

— Igen én az vagyok!

— Jaj nekem!

— Most már hiába jajgat ...

— De kérem hisz Kupecz azt mondta, hogy egy kapitány házában voltunk.

— Hát én mi az ördög vagyok? ... Aztán még az az ördög leletező Kupecz is ott volt ... Fogja itt az órája! És azt hiszem, most tudja mi a kötelessége?

— Kérem! Részemről nagyon szépen köszönöm.

— Hohó! Nem addig van az! Maguk kompromittáltak engem és a lányomat.

— De kérem hisz ...

— Ugyan ne beszéljen! Micsoda maga?

— Kataszteri mérnök.

— Akkor jól van! Fogja itt az órája!

Aztán ide nézzen — szólt zsebéből egy kis bulldog revolvert kihuzva. Látja! Nahát úgy tudja meg, hogy ha három nap alatt jóvá nem teszi hibáját azzal, hogy leányom kezét megkéri, ugy evvel lövöm le. Ha pedig feljelentést tenne, ugy a lányomat és utána magamat lőném le. Mert nem akarom, hogy egész

A képviselőház közigazgatási bizottsága

tegnap **Horánszky** Nándor elnöklésével ülést tartott, melyen megválasztotta a vármegyék pénztári és számvevőségi teendőinek ellátásáról szóló törvényjavaslat előadójának **Kristóffy** Józsefet, a Sándor község közigazgatási és képviselőválasztó-kerületi átkebelezéséről szóló törvényjavaslat előadójának pedig **Nyegre** Lászlót. Elhatározták továbbá, hogy a vármegyék pénztári és számvevőségi teendőinek ellátásáról szóló törvényjavaslatot december 3-án délután 5 órakor tartandó ülésükben fogják tárgyalás alá venni.

Szolgálati jutalomdíjak a honvéd altisztek számára.

A honvédségnél rendkívüli érezhetővé vált a hiány olyan altisztekben, a kik a törvény-szabta időn túl is megmaradnak tényleges szolgálatban. A honvédelmi miniszter tehát az 1899. év óta jutalomdíjakat ad az olyan altiszteknek, a kik legalább 8 évig, megszakítás nélkül tényleges szolgálatban állottak. Az 1899. évben e célra 64.000 korona, az 1900. évben 64.000 korona, az 1901. évben 20.000 korona volt irányozva a honvédelmi költségvetésben. E jutalomdíjak sok altisztet bírnak rá arra, hogy tovább maradjanak szolgálatban, a mi a katonai kiképzés, de a szolgálat többi ága érdekében is kívánatos. Ep azért a honvédelmi miniszter a jövő évi költségvetésbe is 60.000 koronát vett föl e célra.

38.388 kivándorló.

Az ország közállapotairól szóló legújabb jelentésében a kormány is konstatálja, hogy a kivándorlás Magyarországon egyszerűen ijesztő mérvet öltött, úgy, hogy a jelentés évében, 1900-ban nem kevesebb, mint 38.388 ember vándorolt ki, új hazát keresvén magának. Az 1899. évhez képest ez 1695 növekedést jelent. Említésre méltó, hogy Horvát-Szlavonországból a kivándorlás csökkent. Igaz, hogy csak 19 emberrel, de csökkent. Az egész növekedés az anyaországra esik. A kivándorlók legnagyobb része 1900-ban is Amerika felé vette útját, egy kisebb rész pedig Romániába vándorolt ki. A kivándorlóknak egy harmadrésze nő volt.

A kivándorlók közt első helyen állanak a tótok. Anyanyelv szerint ugyanis kivándorolt 1900-ban: magyar 9808, német 4141, tót 14.169, oláh 3091, ruthén 3102, horvát 23, szerb 231, egyéb 146. Országrészek szerint a kivándorlók zöme 20.269 ember, ezuttal is a Tisza jobb partjáról és 4946 az erdélyi részekből került ki. Foglalkozásra nézve a legtöbb kivándorló napszámos volt.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 27.

Apponyi Albert gróf bemutatta azt a 82 képviselőt, a kit az összeférhetlenségi zsüri tagjaiul kinevezett.

A ház nagy érdeklődéssel hallgatta a felolvasott névsort.

Tót, német, zsidó.

A válaszfelirati vitában felszólt

Veres József, a függetlenségi párt lutheránus pap tagja. **Veres** József visszautasította **Molnár** Jánosnak azt az állítását, hogy a magyar nép a tótot gyűlöli és még embernek sem tartja.

Ellenkezőleg a magyar a tótot *atyafinak* mondja, holott a németet csak *sógornak*, a zsidót *szomszédnak*. Veszedelemes hát ilyen-mivel is föllázítani a tótot. (Helyeslés.)

Igaz, hogy a magyar gyerek csufolja a tutajos tótot, de viszont, ha például egy alföldi juhász Berlinbe kerül, a kevésbé művelt elem azt is kineveli furcsa megjelenése folytán. (Ugy van!) Ezért bizony nem vándorol ki a tót Amerikába, a hol tudvalevőleg egészen más fajta gunyt és elbánást kell eltűrni. De hiszen a magyar is, a német is kivándorol.

Tiltakozik **Rakovszky** amaz állítása ellen, hogy a hazai protestáns egyházak a külföldi segítség árán bármily függésbe kerülnének.

Foglalkozik azután a trónbeszéddel és nagy hibának tartja, hogy a törvénybe beveték a fuvardíjat. Sürgeti a főrendiház reformját, a főrendek összeférhetlenségének szabályozását és az 1848: 20-ik törvénycikk végrehajtását.

A **Kossuth** Ferencz javaslatát fogadja el. (Tetszés a függetlenségi párton).

A vita bezárása.

Az elnök a vitát bezárja.

Minthogy a zárszóra jogosultak egyike sincs jelen

Szell Kálmán miniszterelnök kel szólásra, aki azt mondta, hogy már az a körülmény, hogy a zárszóra jogosultak nem éltek jogukkal, fölmenti őt attól, hogy hosszabban beszéljen. Elismeri, hogy az 1848: XX. t.-cz. végrehajtható, *rokonszenvez a szülő is* a protestáns egyházak e törekvéseivel és a törvények fokozatos végrehajtását ez a kormány is, mint a mult kormányok is, *czélul tűzte ki maga elé*.

Elismeri, hogy a tuloldal objektív és loyális hangon tárgyalta a trónbeszédet és a többség felirati javaslatát, valamint elismeri, hogy az ellenzéki felirati javaslatok is nagyon objektívek voltak.

Barta Odön kifogásolta, hogy a trónbeszéd nem foglalkozik a szociális kérdéssel, a trónbeszéd azonban utal a kérdésre. De nem terjeszkehdhetik ki annak egész anyagára. Hosszabban polemizál **Barta** Odönnek a trónbeszédre tett megjegyzésével.

Hangoztatja, hogy a szegény kisbirtokos hitelle érdekében tenni kell és tenni lehet is. A hitelszövetkezetekkel nagy dolgokat lehet tenni. A trónbeszéd is erre utal. Olcsó pénzt és olcsó hitelt kell szerezni a népnek. (Helyeslés.)

Meg kell ezt tenni az állam támogatásával és hozzájárulásával is, de ma még nem tartja czélszerűnek, hogy részletesen fejtegesse a kérdést.

Nem szabad azonban olyan nézeteket terjeszteni, mint **Barta** tette a Bach-korszakbeli földterhermentesítésre való hivatkozással, hogy az állam a terheket elvállalja, mert ez félreértésekre ad alkalmat, hanem az állam szerepe a támogatás. (Helyeslés.)

Hogy a horvát pénzügyi egyezményről a többség felirata nem tartalmaz oly energikus kijelentéseket, amilyent a függetlenségi feliratok, annak oka az, hogy az utóbbiak beleviszik a kérdésbe a politikai szempontokat. A Horvátországgal való testvéri viszonyban folytonos a haladás, mert Horvát-Szlavonországnak át kell éreznie, hogy a mai tapasztalaton kívül nincs számára hely, a mint itt tegnap mondták; de nekünk is át kell éreznünk, hogy ez a kapcsolat érdekünk, hogy Magyarországnak a társországokat anya gyanánt kell keblére ölelnie. Ugy fogunk egyezkedni, hogy Horvátország anyagilag és szellemileg virágozhassek és szívbéli kapcsolat is keletkezzék közöttünk. **Pliverics** teoretikus tudós, a kinek sok meg van engedve. Fiume közjogi helyzete tisztázva van, Fiume nem Horvátország révén, hanem közvetlenül tartozik Magyarországhoz, mint külön test.

életemen keresztül szégyenkezve járunk az emberek között. Erti?

— Nem kérem! Miféle morál ez? Szerintem itt nincs semmi kompromittáló tünet.

— Többet nem beszélék! De úgy tudja meg, hogy oly igaz, minthogy **Kerülő** Fridolin a nevem, ha úgy nem tesz mit mondam, szörnyű dolgok lesznek. Alászolgája!

Délután már huztam a szallagot, miközben ráértem gondolkodni a történetek felett. Az alapeszme ebből indult ki, hogy nem veszem el a leányt!

— Hogy is venném el! Sohse láttam! Valami aszalódni kezdő veterán bakfisch lehet és most rám akarják sózni! Nincs olyan. Aztán ha tündér szép lenne? Erdekes! furcsa moráljuk van a láphegyiesieknek. Ha éjjeli zenét kap egy lány, hát azt már el kell venni. De hisz ez meg véletlenül kapta . . . Aztán . . . a pokolba is! Azt mondja az a vad bolond, hogy lelő; ha pedig feljeleneném előre, úgy akkor elemészti mindkettőjüket. Már most mit csináljak? A leányt el nem veszem az szent! Igen de akkor lelőnek. Nincs olyan . . . egyszerűen feljelenem életveszélyes fenyegetés miatt. Nem lehet! Mert akkor meg két ember életnek van vége . . . Nahát én nem bánom akármilyen lesz, de blinde nem házasodom — — —

Ily tépelődések közt telt el a kitűzött három nap. A legutolsó nap délelőttjén beállított **Kerülő**höz.

— Na megdondta a dolgot?

— Ugyan uram az Isten áldja meg! Mondja, hogy csak tréfált . . . vagy akármilyen más. Hisz már gondolkodni sem tudok.

— Hogy lehetett akkor mérnök?! . . . Én nem tágitok! A mit egyszer megmondtam, arra mérget vehet bárki.

— Jöjjön hát menjünk . . . hadd lássam legalább hogy néz ki az a lány.

— Hát nem ismeri?

— Soha életemben nem láttam még!

— Furcsa, de hát csak menjünk.

Utközben csak annyit kérdeztem meg az erényes kapitánytól.

— De mondja csak édes **Kerülő** ur, mit csinálók ha bájos leánya kikoszaraz?

— Mit? . . . Semmit! . . . Attól ne féljen!

Beállítottunk a zöld zsulus kis házba.

A hajdon a szalonban tilt és egy nótát vert a czimbalmon. Még pedig ezt:

»Hullámozó Balaton tetején.«

Belépésünkkor abba hagyta.

— A leányom: **Katicza** . . . és . . . hogy hívják a mérnök urat?

— **Kiló** Péter!

És avvel ott hagyott magunkra.

És először csak bámultam. Hol az ajtóra,

melyen a kapitány eltűnt, hol a leányra ki mosolyogva állt előttem. De szólni egy árva kukkot sem tudtam.

— Foglaljon helyet **Kiló** ur! mondá végre a leányzó.

Lefütem egy puffra és bámultam tovább.

— Milyen furcsa piros színe van ennek a puffnak, szólaltam meg végre.

— Nagyon furcsa. De azért nekem mégis tetszik.

— Micsoda kérem? rezzentem fel tartós félelmemből.

— Hát . . . hát a puff! Ejnye de szórakozott, mindig ilyen? — de mig ezt kimondta arczán valami bátorító mosoly játszott a melylyel biztatva tekintett felém.

— Nem is csoda az édes **Katicza**. Látja, ha tudná, hát nem kérdezné. Mert . . . mert én nagyon szeretek egy leányt. Egy leányt, kinek a haja szőke, a szoknyája fekete, a blouza piros és . . . és szépen tud czimbalmozni.

— De hisz ez én vagyok!

— Ugy van! Ha nem hiszi, kérdezze meg a kapitány urat!

— Elhiszem, mert látja kedves **Péter** én is szeretem magát!

— Mi az ördög! Ilyen hamar?

— Dehogy, már három nap óta!

Szerencsére belépett **Kerülő**.

— Kapitány ur! vágtam pözba magamat.

Egy rég háborgó érzelem dul bennem, mely végre is utat kér magának. Leányát kimondhatatlanul szeretem és miután látom, hogy ő is szeret, bátorodom megkérni a kezét.

— Kedves fiam! . . . Légy boldog te is.

ha láthatom, hogy a lányom is boldog.

Azt hiszem ilyenkor illő lett volna egy-

A függetlenségi feliratban az a passzus foglaltatik, hogy rendezni kell Fiume viszonyát a törvényhozáshoz, most az rendezve van és nem Fiume törvényhozási viszonyának rendezése van hátra, hanem Fiume autonómiájának rendezése, amiért van ott provizórium.

A Girolamo-ügy.

A *San Girolamo*-ügyben Barta csodálkozik, hogy nem a magyar miniszterelnök, hanem Goluchowszky intézkedett. A Girolamo-ügy történetét elmondván kiemeli, hogy már régebben is megkísérelték a Girolamo-intézetet elvonni hivatásától; papi intézetet akartak belőle csinálni. Belső anyagi zavarai folytán új rendezésre szorult és a magyar kormány adatai szerint történt a rendezés. Intézkedtek, hogy ne legyen olasz ember az intézet élén, hanem legyen egy tisztviselője a monarchia nagykövetségének és ne érvényesüljön a diakovari püspök és a szerajevoei érsek egyezménye.

Ekkor jelent meg a pápai breve, mely feltehetően ezt a rendezést. Az események ismeretese és most az egész dolog függőben van és szóló reméli, hogy minden érdekeink szerint fog elintéződni. A magyar kormány megtette a törvény szerint való kötelességét. A külügyminiszter pedig törvényszerűen interveniált ebben az ügyben.

A nemzetiségi kérdés.

Molnár János amaz állításával szemben, hogy a kormány nemzetiségi politikája ugyanaz, a mi a néppárté, megjegyzi, hogy a program körülbelül megegyezik, de a kommentár már nem. Nem ismeri el magáénak azt az állítást, hogy az állam elnyomja a többi nyelvet és erőszakkal magyarosít. Megemlíti a vágujhelyi néppárti jelölt esetét, Markovicsét.

Ernst: Nem néppárti.

Szell Kálmán miniszterelnök: Olyan az értékesítés róla.

Buzáth: Nem az!

Szell Kálmán: Legalább is összefolyt a néppárttal. (Zajos ellenmondás.) Ez a jelölt tót középiskolát, tót hivatalos nyelvet és tót nyelvű adókönyvet követelt. (Nagy zaj). Ha nem volt néppárti, igazolhatja magát.

Ernst Sándor: Hiszen néppárti ellenjelöltje volt.

Szell: De Molnár János beszéde is elegendő annak igazolására, hogy nem egyezik az ő véleményük. Eszébe jut Deák Ferencz esete, a ki a kalapját Becze János fején találta meg.

— János az az én kalapom!

Becze leveszi a kalapot és így mentegőzik:

másra borulni. Meghatottságomban nem voltam rá képes, hanem előállva azzal, hogy kinn biztosan várnak rám, de megígérve, hogy amint csak tehetem rögtön bejövök, távoztam a boldogság félszékéből.

Nem tudom, hogy értem haza, de azt tudom, hogy a mint hazaértem, az órámat úgy vágtam a falhoz, hogy ezer darabra ment. És utána is csak azt sajnáltam, hogy mért nem tudtam ezt inkább Kupeczczel megtenni.

Ezek után magam elé varázsoltam Kati alakját.

Juj! Arczának rózsáit már az idő kezdte hervasztani, nyulánk termete kezdett éktelenül gömbölyödni, szemének tüze kezdett lóladni és a haja az meg kezdett úgy nézni ki, mint egy. kéve szalma... de azért elismertem, hogy pár évvel ezelőtt szép leány lehetett. —

Most már boldog családapa vagyok!

Van két fiam, egy leányom. meg egy szép feleségem. Mert a Kati mióta nőm lett, egészen megszépült.

Arczának mosolygó rózsái majd kicsattanának, termete sudár és gömbölyded, szemei ésbontóan szikráznak, hajának illata pedig mindig elbódít.

És tudja az ördög én büszke vagyok a Katim szépségére. Büszke, mert tudom, hogy ez mind természetes következménye annak, hogy ő... asszony.

— Igaz bátyám, körülbelül egyforma a fejünk.

— Körül igen — felelt Deák — de belül nem.

Itt megfordítva áll a dolog. Belül egyforma a dolog, de alkalmazásában kívül körülbelül nem egyforma. (Tetszés jobbról. Balról felkiáltások: Régi anekdota és az is rosszl!)

Barta Ödön tiltakozik az ellen, hogy ő a Bach-korszakot dicsérte volna, és azt bizonyítja, hogy a Kossuth-párt felirata is csak Fiume autonómiájának rendezését kívánja.

Szell Kálmán: No egy kis *sniccer* volt a dolog és semmi más.

A többség ezután általánosságban elfogadta a többség felirati javaslatát.

A pozsonyi főispán históriája.

Szünet után:

Rakovszky István: a czimnél megtámadja *Kramolin* Viktort, az új pozsonyi főispánt, akinek multjában két nagy eset van, melyen ma is kaczag Pozsony. Egyik, hogy egy világhírű gonoszlevőt csíptek egyszer meg, akit *Kramolin*hoz vittek s elegáns föllépésével annyira imponált a főügyész urnak, hogy — rögtön szabadon eresztette. A másik: hogy egyszer az ebéd után leste a pillanatot, mikor *Szilágyi* Dezső fölkel s akkor rohant s tartotta a kabátját. *Szilágyi* ezt látván, negyed óra hosszat állt ott s beszélgetett s akkor oda szólított egy pinczért:

— Adja fel kérem a kabátomat!

Szónok ezután *Horánszkyt* és *Szell* Kálmánt támadja. A tuloldal valóságos felolvasási matinékat rendezett. Az a bizonyos reczeczionált magyar sajtó, mely megtámadja egy sikasztás miatt az egész magyar ifjúságot, tönkre akar tenni olyan ifjút, ki neki nem tetszik, — ha pedig mi erősebben irunk, akkor itt felolvasási estéket rendeznek.

Beszédjét így végzi: T. miniszterelnök ur! Csináljuk meg a számlát.

Lefesti Szell Kálmán politikai multját. Egy nagy szellem védő szárnyai alatt csinálódott nagysággá, — ugymond — megszökött a boszniai okkupáció *hatvan* milliós deficitje elől, összekötetései révén dus jövedelmű bankba vonult s miniszterré lett. Előre tört *Bánffy* háta mögött, kijátszotta a kormány-alapításra kompetens *Szilágyi* Dezsőt, a saját kineveztetésével. Most erős gyűlölettel támadja a néppártot, pedig az önzetlenül dolgozik s ezért emelkedik erkölcsileg a szabadelvűpárt fölé.

Szell Kálmán: Valótlan állítás, hogy *Bánffy* háta mögött törtem előre. Ő felsége *Bánffy* utján hivatott magához és kért, vállaljam magamra, *Bánffy* mellett, a kiegyenlítési tárgyalásokat. En óvakodtam ugyan, de ő felsége parancsának engedelmeskednem kellett.

Rakovszky: Tudta ezt *Bánffy*?

Szell: Igen is tudta, mert a tárgyalások minden fázisáról értesítettem. Célom volt az ellentéteket kiegyenliteni s így helyre állítani a békét.

Rakovszky: Tudhatja! Hiszen ő is kapitulált!

Szell: Mikor elérkezett a nehéz óra, látni való volt, hogy a surlódásokat kiegyenliteni nem lehet, ő felsége bizott meg, hogy fejezem be művem. En megtettem...

Egy hang: Kár volt! (Taps balfelől.)

Rakovszky legadázabb, legsebbzobb, mérgezett nyilakkal támad reája. Szónoki képességének minden öntudatával, elmésen replikáz.

Apponyi bezárja az ülést s kezet fog *Szellel*! (Frantik taps s éljenzés a jobb felől)

Az egyházak államsegélye.

A vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak most jelent meg az 1902-dik évre szóló költségvetési javaslata. Ebben az egyházak segélyezése czimén a következő kiadások vannak felvéve.

	1902. évi előirányzat.	1901. évi megállapított költségvetés.
K o r o n a		
Rendkívüli kiadások.		
Az erdélyi róm. kath. státus egyházainak segélyezésére — — —	30000	30000
A görög szertartású kath. egyházak — — —	198000	198000
Az ág. hitv. evang. egyházak — — —	152000	126000
Az evang. ref. egyházak — — —	221000	183500
A gör. kel. hitvallású egyházak — — —	200000	200000
Az unitárius egyházak — — —	20000	20000
Az izraelita vallásúak egyházainak — — —	28000	20000
A gyulafehérvári róm. kath. káptalan részére kir. alapítványi járulék — — —	11970	11970
Kamarai járandóság az erdélyi ev. ref. hitv. egyházak és tanodák számára — — —	28000	28000
Kamarai járandóság három róm. kath. lelkész számára — — —	374	374
A máramarosvármegyei ev. ref. hitvallású egyházaknak az Apaffy-alapítvány kárpótlásáért — — —	10000	10000
A lelkészi jövedelem kiegészítéséről szóló 1898. évi XIV. t.-cz. 2. és 10. §. a értelmében meghatározott célra — — —	1450000	1200000
Ugyanezen törvény 1. és 20. §. ában meghatározott célra — — —	600000	500000
Összesen —	2949344	2527844
Átmeneti kiadások:		
Az ág. hitv. és evang. ref. hitv. egyházak alapjának gyarapítására — — —	300000	300000
Az unitárius egyház alapjának gyarapítására — — —	15800	—
Átmeneti kiadások összege	315800	300000
A kiadások főösszege	3265144	2827844

Ezt a kiadási javaslatot a költségvetés a következőleg okolja meg:

Az 1901. évre megszavazott rendes kiadás 2,527.844 korona, az 1902. évre előirányoztatik 8,949.344 korona; tehát 421.500 koronával több mint az előző évben.

Az ágostai hitv. ev., valamint az ev. ref. egyház segélye cziméu 26.000 korona és 37.000 koronával több volt beállítandó a tárcza 1902. évi költségvetésébe, mert ezen emelés az 1901. évi költségvetés indokolásában kifejezetekhez képest két év alatt viendő keresztül.

Az izr. vallásúak egyházának segélyezéséért 2000 koronával kívánja emelni.

A lelkészi jövedelem kiegészítéséről szóló 1898: XIV. t.-cz. 2. és 10. §§-ai értelmében meghatározott célra az eddigi 1,200.000 korona 250.000 koronával emelendő, mert az idézett törvény 10. §-a szerint a jövedelem kiegészítésre szoruló nem katolikus lelkészek jövedelme, mely az első rendezéskor 1200, illetőleg a magasabb képesítéssel nem bíró lelkészeknek 600 koronában állapított meg, az első három év után további hat év alatt fokozatosan 1600 illetőleg 800 koronára egészítendő ki.

Az első három év az 1901. évvel befejeztetvén, a kiegészítési összeg 1902. évben már emelendő; a lelkészek szorult anyagi helyzete pedig, valamint a törvényhozásnak ezen szorult helyzet javítását célzó gondoskodása, mely az idézett törvényczikkben is nyilvánul, indokolja azt, hogy ezen emelés 1902. évtől

kezdve legalább évi 100, illetőleg a magasabb képesítéssel nem bíró lelkészeknél legalább 50 koronára terjedjen. E célra kerek összegben 250.000 korona szükséges.

Az idézett 1898. évi XIV. t.-cz. 1. §-a a katolikus lelkészek ideiglenes segélyezését rendelvén el, e célra a helyzet fokozatos javítása céljából 100.000 korona többlet van előirányozva.

Az átmeneti kiadásokra vonatkozólag méltányos és igazságosnak tartja a költségvetés az unitárius egyház képviselő tanácsának azt a kérését, hogy az egyházi alap létesítésére aránylagos összeg állítassék be a tárcza költségvetésébe, miként ez a két protestáns egyháznál 1894. óta történik.

Az országos ügyvédgyűlés.

IV. nap.

Három napi tárgyalás után befejezték tegnap este az ügyvédi kongresszust, melynek egyik nevezetes tárgya a *numerus clausus* behozatala volt. Az ügyvédek számának korlátozása tekintetében tett indítványt leszavazták és az előadók indítványával szemben a dr. Nagy Dezső és dr. Baracs Marczel indítványait fogadták el.

A *numerus clausus* ellen dr. Vázsonyi Vilmos tartott nagyhatású beszédet, csodálatát fejezve ki azon, hogy sok kartársa — igen fényes elmék is — a csöppet sem szabadelvű intézmény mellett tört lándzsát.

— Valóban nagy lehet már az ügyvédi kar elkeseredettsége — mondotta dr. Vázsonyi a többek közt — ha fényes és logikus elmék is olyan zavart gondolatkörbe tévednek el. Mondhatom, hogy mi, a mikor mint a jognak magasztos lelkesedéssel eltelt katonái akarunk megjelenni a közvélemény előtt, a *numerus clausus*-ról folytatott vitánkat a közvélemény nem fogja egyébnek tekinteni, mint az ügyvédi kar önzése oly megnyilatkozásának, a melynél vakmerőbbet egyetlen osztály sem produkál. (Elénk helyeslés).

Hallotta hangoztatni — ugymond — hogy ez az ócskaságokból előszedett intézmény valószínűleg szociális intézmény; a szociális világrendre fölvetett szerény előleg. (Egy hang: Az is! Mozgás és zaj. Halljuk! Halljuk), a mely szociális világrendnek nincsen egyéb gondja, mint az, hogy az ügyvédeknek milyen a sorsa, de hogy a napszamosok hogy érzik magukat, hogy az ipar és kereskedelem milyen helyzetben van, az mellékes dolog. A szociális világrend fölépítését majd úgy fogjuk megcsinálni, hogy először is a háztetőt, czirádát fogjuk kijavítani, azután majd az alapokat készítjük el. (Elénk helyeslés és tetszés.) A *numerus clausus* nemcsak hogy sérti az egyenlőség elvét, nemcsak nem szociális, hanem a legközönségesebb reakcionárius intézmény, a mely egyszerűen a jelennek hitbizományát állítja föl a jövővel szemben. (Igaz! Ugy van!) Ha a *numerus clausus*-t valamivel párhuzamba helyezhetni, csakis a hitbizományok intézményével lehet párhuzamba helyezni, mert az nem egyéb, mint a jelen boldog birtokosainak hitbizománya a jövőre kitagadottak kárára. (Elénk helyeslés.)

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után ejtették meg a szavazást, a mely nagy többséggel elvetette a *numerus clausus*-t.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 5-5 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Feminizmus.

Ismerek nőt, aki a *mathematica* legelvonatibb tételeit csodálatos könnyedséggel oldotta meg, a merev philosophiai rendszereket bámulatos áttekintéssel magyarázgatta és sokaknak a bosszúságára Kantnak, Leibnitznak, Malebranchenek a bölcselétéről képes volt óráig elbeszélni s mikor oda került a sor, hogy a kérdésre, vajon a tyúknak a nyakát kell e szegni, vagy a lábát, hogy megkopasztható legyen? — feleletet adjon, okleveles, tudós nőm a felelettel adós maradt. Sajátságos az a minden irányban terjedő feminizmus, amely napjainkban annyira lábrakapott. S hogy mily előnyére van ez a társadalomnak? mutatja a mindjobban terjedő új betegség, — az idegesség. Nincs elzárva manapság a nő elől semmi ut s csak csodálni lehet, hogy e gyöngéd szervezet mily előszeretettel engedi át magát a leghidegebb tudományoknak. Mindenütt érvényesülni akar ma a női nem s éppen legelőbb feladatának nagy rovására, amely a boldogságot árasztó igazi családi tűzhelynél van. Nem régen olvashattuk, hogy Magyarország egyik városában előkelő hölgyek kaszinót alakítottak, ahol hosszú órákon keresztül üljenek a kártyasztal mellett, vagy a biliárd szórakoztató játékát üzzék, vagy pláne a cigány tűzes zenéje mellett kvaterkázsanak, annak rendjelmódja szerint »muri«-kat csapjanak!

S a női nem ez érvényesülni akarása manapság már a rideg s talán semmi élvezettel sem járó politika felé is irányul. Ismeretes, hogy a »*Christlicher Wiener Frauenbund*« Ausztriában mily odaadó buzgalommal fejt ki szociális téren. Az »*Osterreichische Frauenzeitung*« című hetilapot meg éppen a nők tartják fenn s bámulatos igyekezettel terjesztik a keresztény szociális elveket, de sőt férjeiket a választó urnához is elkísérik s minden elképzelhető módon befolyásolnak minden férfit a szavazásnál.

A példa vonz. A francia nők sem akarnak hátramaradni s nagyobb irányban indították meg a szervezkedést. A francia szép nemet ugyanis rendkívül bántja a férfiaknak bosszantó közönyössége, amelylyel a politikában eljárnak s szövetséget alakítottak, amelynek feladata a férfiaknak olyaténképpen való irányítása, hogy a szavazói jogukat lelkiismeretesebben érvényesítsék. Bálokat rendeznek, sűrű összejöveteleket, mulatságokat tartanak, amelyekben való részvétellel a férfiaknak belépő jegyül természetesen a választó czédula szolgál. Sőt e francia nőszövetség *proklamációt* bocsátott ki, amelynek bevezető sorában bájos panaszukat zengik el a haza ezerféle nyomorúsága felett, ami miatt szívvük annyira sajog. A kiáltvány elsőben a francia nőkhöz szól s felszólítja őket, hogy francziákból álló kormányt követeljenek s vessék el az internacionalizmust; azután a keresztény anyákat hívja fel, hogy követeljék, hogy gyermekük felett ők rendelkezzenek, hagyják meg nekik a nevelést, választassanak maguk tanítót; majd a keresztény nőkhöz intézi szavait, hogy hassanak oda, hogy a hit legyen elismerve s ne legyen francia földön, a szabadság e szép hazájában, békóba verve a lelkiismeret!

Ime a nők a politikában! S a nőknek a politikába való beavatkozását kétségtelen a Waldeck-Rousseau kormány keltette fel, a mely méltán érdemli meg az »istentelen« jelzést. S vajon Waldeck-Rousseau kormányának milyen kilátásai lehetnek így majd a tavasszal megejtendő képviselő választásokra,

mikor ilyen új erős elem érvényesíti befolyását majd a politikában, mint a női? Már pedig a szentírás is azt mondja, hogy jobb a padlás szegletében meghuzódva lenni, mint veszekedő asszonynyal egy szobában lakni!

Belényesi.

A város közvilágítása.

Nagyvárad város tanácsa mint állandó választmány tegnap d. e. a közvilágítás kérdésében hosszan, behatóan tanácskozott. Elhíralás alá vették a Hollós József és Fodor István szakvéleményeit és a gázgyár beadványát. A tanács a házi kezelés mellett foglalt állást, akként, hogy egységes terv szerint hirdessenek pályázatot a telep és berendezés kiépítésére. A gázgyár ajánlatát figyelembe nem veszik. A közúti vasut azon kérelmét, hogy a város adja a villamos vasúthoz a szükséges hajtóerőt, villamóramot, — most külön választotta a tanács a közvilágítás ügyétől, mivel ezt később is meg lehet valósítani. A városi tanács különben még nem határozott végleg a kérdésben, hanem ma, csütörtökön délelőtt még új-ból tárgyalják az ügyet s annak alapján terjesztik be a terjedelmes javaslatot a ma délután tartandó rendkívüli közgyűlés elé.

* * *

A városi tanácson kívül két értekezlet is foglalkozott tegnap a közvilágításnak szőnyegen levő kérdésével. Egyiket Reismann Mór hívta össze az ipar- és kereskedelmi kamara helyiségébe, ahol pártkülömbőség nélkül jött össze a városatyáknak egy része. A másik a függetlenségi kör helyiségében tanácskozott Szokoló Tamás elnöke alatt. — Mindkét értekezlet arra az álláspontra helyezkedett, hogy miután a két szakértő Hollós és Fodor mérnökök véleménye nem egyezik és sem a tanács, sem a törvényhatóság nincs kellően tájékozva még ez ügyben, — tekintettel továbbá arra, hogy a gázgyár jelenlegi szerződése nem 1902, hanem 1903. december végén jár le s így még két teljes esztendő van hátra, — végre tekintettel arra is, hogy új pályázó is fog jelentkezni, aki a villamósságot a természetes vizierő felhasználásával akarja előállítani s így még olcsóbb lesz — két-három hónapi halasztást adjanak s új pályázatot írjanak ki. — A függetlenségi párt értekezletén az is határozatba ment, hogy törekedni fognak a villamos vasut kérdését teljesen elválasztani a világítás kérdésétől.

Igy előreláthatólag a mai közgyűlés is a halasztás, illetve új pályázat kiírása mellett fog dönteni. Mint értesülünk dr. Hoványi Géza ilyen értelemben fog indítványt tenni a közgyűlés előtt.

UJDONSÁGOK

TAJÉKOZTATO.

November 28. Rendkívüli városi közgyűlés d. u. 8 órakor.
November 30. A kir. kath. jogakadémia ifjuságának tancze-stélye a Csarnok nagytermében.
December 7. A jogász ifjuság hangversenye a Szacsavay szobor javára.
December 8. A nőegylet zászlószentelése.
Február 8. Katolikus kör bálja.

* Kifüntetett kuriai bíró. Ó Felsőge Németh Péter kuriai bírónak, saját kérelmére végleges nyugalomba helyezése alkalából a birói pályán szerzett érdemei elismerésül, a *Lipót-rend lovagkeresztjét* díjmentesen adományozta.

* **A Szent Vincze-házak ünnepe.** Nagy egyházi fényvel ment végbe tegnap Nagyvárad intézeteiben a Szent Vincze-házak érem-ünnepe. Az olasz-i Szent Vincze-intézetben az ünnepélyes szent misét *Felser* Antal apát-kanonok végezte, segédlettel. Azonkívül a kora reggeli órától dr. *Szemethy* Géza pápai kamarás, dr. *Peszky* Ferencz s a premontrai rendház több tagja misézett az intézet diszes kápolnájában. Az újvárosi *Immaculata*-intézetben *Vinkler* József vál. püspök, *Steinberger* Ferencz és *Grócz* Béla kanonokok, dr. *Vucskics* Gyula plebános és *Pálffy* Béla hittanár tartottak szent miséket. — A *Szent László*-fimenedékház és koldus-ápolda remek új kápolnájában az ünnepélyes szent misét *Palotay* László pápai praelátus tartotta. Minden kápolna remekül fel volt díszítve virágokkal. A kedves ünnepeken városunk iptelligens nőközönsége nagy számmal vett részt.

* **Békésmegyei főorvossá** a vármegyei közkórház sebészeti osztályára a főispán Dr. *Kacsvinszky* János műtőorvost, egyetemi tanárségedet nevezte ki.

* **Köpösdý üdvözlése.** Azért a méltatlan és igaztalan üldözésért, melyet *Köpösdýnek* elveinek bátor hangoztatásáért kellett a sajtó egy részéről, különösen a »Magyar Szó« részéről szenvednie, tegnap fényes elégtételt szolgáltatott a nagyvárad kir. kath. jogakadémia. Esteli gyűlésén letárgyalván a tárgysorozatot *Hantke* Emil indítványozta, hogy minden politikai és vallási tekintet nélkül, csupán a személyét ért bántalmak és üldözések miatt, melyek közt oly bátran és férfiasan megállotta helyét, az ifjuság őt, mint pályatársát táviratilag üdvözlje. Az indítványt akadtak természetesen, kik félreértvén annak intenczióit, megtámadták, igyekezték abba politikai színezetet keverni. De a többség megértvén az indítványozó egyedüli célját, mely szerint *Köpösdýt*, kinek egyénisége van üldözésnek és bántalmazásnak kitéve, üdvözljék, elfogadta az indítványt és így a meghurczolt *Köpösdýnek* megadta a maga részéről az elismerést. Igaz, hogy a határozatot meglebbezték és így az igazgató belátásától függ, hogy tényleg lát-e benne politikai színezetet vagy nem. De az elégtétel meg van és erről *Köpösdý* okvetlen tudomást fog szerezni.

* **Amerikai fantázia.** Az amerikai angol lapok nem igen szűkölködnek a kacsákban. A kacsák öreganyja egy clevelandi újság mult-heti számában jelent meg. Az illető újság vas-tagon szedett hangzatos czim alatt közli az »Ezeregy éj« meséit is megszegyenítő következő történetet:

»Alagutat ástak Rudolfnak.

A szerzetesek nem akarták megtúrni,
hogy az öngyilkos főherczeg szentelt
földben nyugodjék.

Rudolf trónörökös, öngyilkosságot követett el 1889. január 30-án. A napokban a Tegetthoff-utczán, a közúti vasútvezeték miatt ásatást eszközöltek s munka közben ember csontvázra akadtak, amelyekben ráismertek a főherczeg földi maradványaira. A vizsgálat kiderítette, hogy a kapuczinus barátoknak, kiknek sirboltjába temették pápai engedelemmel Rudolfot, kételyeik támadtak, hogy vajjon megtúrhatik-e ők egy öngyilkosnak maradványait a szentelt földben. A szerzetesek alagutat vájtak az utca alatt s ott megfelelő tregbe rejtették el az öngyilkos temét.

* **Páris városa a szerzetesek mellett.** A párisi községtanács tegnap egy határozatot hozott, mely a kongregációkról szóló törvényt rossznak és köztársaságellenesnek mondja és azt a nézetet fejezi ki, hogy a társulási szabadságot semmi módon sem kell korlátozni.

* **Elégtétel a katholicizmus megsértéseért** czimen tegnapi számunkban megjelent hirre vonatkozólag vettük a következő helyreigazító sorokat, melyeknek készséggel engedünk tért:

Tekintetes Szerkesztő Ur!

B. lapjának tegnapi számában »Elégtétel a katholicizmus megsértéseért« czimen egy közlemény jelent meg, melybe valószínűleg tévedés folytán némi hiba csuszván be, a kir. kath. jogakadémia Ifjusági Olvasóköre megbízott engem, hogy a közlemény adatainak helyreigazításáról gondoskodjam. Legegyeszerűbben úgy vélem ezt megtehetni, ha a jogakadémiai igazgató urnak a föl-jelentékhöz intézett iratából szószerint közlöm a tényállásra vonatkozó részt. Eszerint *Ujfalussy* Sándor

1. beismerte, hogy a kérdéses szavakat csakugyan mondta.

2. kijelentette, hogy azokkal sem a kath. vallást, sem kath. vallásu pályatársait sérteni nem akarta;

3. sajnálatát fejezte ki, hogy, miután annak sértő voltáról az igazgató ur felvilágosította, akaratlanul is sértést követett el;

4. megígérte, hogy hasonló eljárástól a jövőben óvakodni fog, végül

5. megköszönte az ezuttal mint legkisebb fegyelmi büntetést reá mért igazgatói megintést.

Ezeket jelentette be *Ujfalussy* ur az ifjuság behívott képviselői előtt, tisztelettel kérem tehát tek. Szerkesztő urat, hogy a pártatlan igazság kedvéért jelen soraimnak b. lapjában helyt adni sziveskedjék.

Nagyvárad, 1901. november 27.

Krüger Jenő,
olvasóköri alelnök.

* **Elhunyt matróna.** Egy derék öreg ur-asszony özv. *Csécsey* Sámuelné elhunytáról mély részvétellel értesülünk. Az elhunytban *Szokoly* Tamás ügyvéd testvérét gyászolja. Az agg urnőt ma, csütörtökön délelőtt temetik. A családi gyászjelentés a következő:

Özv. Bende Lászlóné szül. *Szokoly* Mária, *Szokoly* Tamás nejevel és gyermekeivel, *Szokoly* József gyermekeivel szomorodott szívevel jelentik a felejthetetlen szeretett testvér, nagynéne és rokon özv. *Csécsey* Sámuelné szül. *Szokoly* Magdolnának hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után élte 65-ik évében Nagyváradon, 1901. évi november hó 26-án d. u. 4 órakor történt csendes elhunytát. A megboldogult drága halott hült tetemei folyó évi november 28-án d. e. 11 órakor fegnak a róm. kath. vallás szertartása szerint Fűzes-utca 14. sz. a lakásán beszenteltetni s a nagyvárad-velencei családi sirboltban örök nyugalomra elhelyeztetni, az engesztelő szent miseáldozat pedig f. évi nov. hó 29 én d. e. 10 órakor fog a premontrai kanonok-rend olasz-i templomában az egek Urának bemutatni, mely végtisztesség-telre az elhunytak rokonai, barátai, ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1901. november 27. Aldás és béke lengjen porai felett!

* **Párbeszéd.** Két tót zatyafi találkozik az utcán.

— Mi újság, Misu? — kérdezi Janó.

— Hát megfelesigedtem . . . szól Misu.

— Az jó! — válaszol Janó.

— Az rossz! — kiált Misu.

— Mért rossz? — kérdi Janó.

— Mert feleségem van egy vén banya . . .

Hatvanéves, mondja Misu.

— Az rossz! Az rossz! — sóhajt Janó.

— Az jó! Az jó! — tiltakozik Misu.

— Hád mér jó? — kérdi Janó.

— Mert házacska a stafirung! — kontráz Misu.

— Az jó! Az jó! tologat Janó.

— Az rossz! Az rossz! — vágja vissza Misu.

— Mért rossz? Csodálkozik Janó.

— Mert leigte a házacska; sir Misu.

— Az rossz! Az rossz! — szomorkodik Janó.

— Az jó! Az jó! állitgatja Misu.

— Miért jó? — tipreng Janó?

— Mert beleégte a feleség is! — felel boldog mosolyal Misu.

* **Fedák Zsazsa és a Hét.** Sok mindenbe beleütötte már az orrát a Hét, a lipótvárosi extra szépirodalom organuma s többször az orrára is koppintottak már. Ez azonban nem akadályozta őt soha abban, hogy továbbra is kanál ne legyen minden lében. Legutóbb egy munkatársa, a ki *Lancelot* név alá rejtőzik, igen éles kritikát irt Fedák Zsaszáról. Kifogása van *Lancelot*nak Fedák Zsazsa ellen azért, mert a bájos kis primadonna — erkölcsös: Visszasírja a régi, kikapós színésznőket, a kiknek magánélete nem vett ugyan figyelembe semmi erkölcsi szabályt, de annál erkölcsösebb volt szinpadi álarczuk. És sajnálkozását fejezi ki Fedák Sári fölött, a kinek magánélete ellen nem lehet semmi kifogást tenni, de annál inkább kitör belőle az ifjai vér a szinpadon. Van egy jó megjegyzése: azt mondja Fedák Zsazsa hangjáról, hogy az egész csak az orr és torok között csatangoló kis nesz. Ez azonban az egyetlen tárgyilagos megjegyzés. A többi annyira Fedák Zsazsa személye ellen irányuló támadás, hogy a művésznek elkésredve, a következő levelet írta *Kis* József szerkesztőhöz, csattanós koppintásul az okvetlenkedő *Lancelot* orrára:

Tisztelt szerkesztő ur!

Azon barátságánál fogva, melylyel irántam viseltetik, kérem a következő soraim közzétételére: A *Hét* című újságban egy cikk jelent meg, mely kizárólag az én személyemmel foglalkozik. Én igen sokat el tudok viselni. A rólam irt kritikákat mindig elolvasom, néha okulok, néha mulatok rajtuk és soha sem busulok. Ez a cikk azonban nem annyira a kritika, mint a *személyem ellen intézett inzultus* és minthogy az az ur, aki azt hiszi, hogy egy színésznőről, aki nyilvánosság előtt pénzért játszik, mindenféle hangon lehet írni, egy költött név alá vonul, hogy inzultusait annál könnyebben a számembe vágassa és minthogy az az ur szintén a nyilvánosság elé lépett és szintén *pénzért írja cikkeit*, én a szemembe mondom, amit érzek. *Annak az urnak sohasem volt édes anyja, akit szeretett és huga, akit megbecsült, különben nem írhatna egy leányról ilyen hangon és mindennek fölött az az ur nem uri ember.* Ez az én véleményem róla.

Igaz tisztelettel

Fedák Sári.

* **A bejelentő hivatal felállítása.** A bejelentő hivatal hiányát már régen érezzük Nagyváradon. Ide bárki jöhet s nyugodtan ellehet hónapokon sőt éveken keresztül, anélkül, hogy valaki megkérdezné tőle, ki és merre van házája. A csendőrség működését is akadályozza a mostani állapot. A különböző existenciák ha a megyében, különösen Nagyvárad környékén valami lopást, betörést elkövetnek, ide menekülnek, mert tudják, hogy itt bántatlanul meghuzhatják magukat s orgazdát, vevőt találnak a lopott, rabolt tárgyaknak. A bejelentő hivatal ügyét eddig mindig elejtették. Most *Gerő* Ármin rendőrfőkapitány ujitotta fel a bejelentő hivatal kérdését, mert annak megoldása a rendőrség működését is megkönnyítené. A városi tanács a főkapitány előterjesztését, amely megjelöli a hézagpótló intézmény felállításának módozatait, kiadta véleményes jelentéssel véggett a jogügyi szakbizottságnak.

* **Bismarck ifjukorából.** A német irodalomban egymást érik a Bismarckra vonatkozó könyvek. Mindenki aki valamit tud a nagy emberről, siet emlékeit papírra vetni, hogy azokat az utókornak hagyja. Marnitz német tanácsos legujabban egy könyvet adott ki szintén Bismarckról s annak ifjuságáról. Egy ilyen kis epizódot Bismarck ifjuságáról következőkben reprodukálnak a könyvből. A német birodalom egységének megalapítóját ifjukorában tudvalevőleg a »vad Ottó«-nak nevezték. Az író elbe-

széli, hogy egy szép napon egy barátjával Neugardba utazott az ifjú Bismarck látogatására. Bismarck szívesen fogadta őket, de mindjárt megmondotta, hogy ott aludhatnak ugyan a házban, de másnap nem állhat rendelkezésükre, mert hajnali 7 órakor el kell utaznia.

— Mi is veled utazunk — szölk az ifjak.

— Nem lesz az neked nagyon fáradtságos? — kérde Bismarck.

— Nem.

— Jól van. Majd fél 7 órakor felébredtek bennetek. A két vendég elhelyezkedett. Az egyik így szólt:

— Bánom, hogy vállalkoztam az utra. Többet ittam kelleténél s nem akarok korán kelni.

— Fel kell majd kelned, mert Bismarck felébredt.

— Bizd azt rám.

Elzárta a reteszt s az ajtó elé tolt egy nagy szekrényt.

Pontban félhétkor bekiált Bismarck az ajtó mögül.

— Fiuk, talpra!

Semmi felelet. Bismarck zörget. Semmi felelet. Megnyomja az ajtót; nem mozdul. Ebben a pillanatban pisztolylövés dördül. Egy golyó az ablakon át behatol az átellenes falba. A vakolat egy része leomlik s a makacs vendég fejére pottyan. Erre föladjá ellentállási szándékát, egy bot végére fehér zsebkendőt köt s a megadás jeléül kidugja az ablakon. Csakhamar együtt voltak megint Bismarck-al, aki egy szó említést sem tett a dologról és igen szívesen rándult ki barátjaival a kijelölt helyre.

* **Debreczen város nagy kölcsöne.** Az egyes vidéki városok mindjobban belemennek az adósságba, mert nem bírják meg azokat az óriási terheket, amiket az állam által követelt funkciók teljesítése követel. Nagyváradnak ez időszertint mintegy 7 millió korona tartozása van és még előtte a már részben megszavazott s megoldásra kerülő nagyobb szabású dolgok, amiket csak újabb kölcsönnel lehet keresztülvinni. De hát a dúsgazdag Debreczen sem sokkal különben áll. Azelőtt közköltöt nem fizetett, most pedig a már megszavazott létesítmények és még szükséges városi építkezések céljaira nyolcz kilencz millió koronás kölcsönt akar felvenni. Így az eddigi tartozással mintegy 17 millió korona lenne Debreczen város kölcsöne. A kölcsön felvételével együtt a már meglevő kölcsönét előnyösen konvertálni akarja Debreczen.

* **Gelb Samu tőzsdéügnök fizetési képtelensége.** A mintegy két héttel ezelőtt Gelb Samu tőzsdéügnök fizetési képtelenséget jelentett a gabonátőzsdén. Mint a *Magyar Távirati Iroda* értesül, a fedezetlen különbözetek czimén összesen 153.000 korona követelést jelentettek be a hitelezők, melyre nézve tegnap megtörtént az egyezés olyformán, hogy Gelb Samu 40%-ot vagyis 60.120 koronát készpénzben, 5%-ot vagyis 7650 koronát egy hónap leforgása alatt és a hátralevő 55%-ot vagyis 84.150 koronát öt év leforgása alatt fizet Gelb hitelezőinek. A hitelezők az egyezséget elfogadták.

IRODALOM.

Magyar Gazdák Szemléje. A Magyar Gazdaszövetség folyóiratának novemberi száma Bernáth István szerkesztésében a következő tartalommal jelent meg:

A trón és a nemzet. Adatok a kivándorlásról (Löherer Andor). Házassági vagyonjog gazdasági szempontból (Tóth Jenő dr.) Modern társadalmi feladatok (Geöcze Sarolta). A modern iparpolitika bajai (th). Méline. A Polaniecki család (Regény). Világ folyása. Különfélék: A kormány programja. — A magyar községi gazdasági igazgatás. — A papiros buza Bécsben. — A szerzetesi birtokok terjedése Belgiában. Megvalósult utópia. — Halálozás. Krónika. Szer-

kesztőség: Budapest, Baross-utca 10. sz. Előfizetési ár: Egy évre 12 korona. — Egyes szám 1 korona 20 fillér.

Egyetemi lapok. A fővárosi egyetemi ifjuság hivatalos közlönye a szokott változatos és élvezetes tartalommal jelent meg újból. Közli rendszeres rovatban egy a külföldi, mint a hazai főiskolák ifjuságának mozgalmait és azok beléletét, helyes megfigyeléseket a színház, művészet és irodalom köréből, leveleket a vidéki főiskolák levelezőjéről és érdekes szemelvényeket egyes klasszikusokból. Tárca-rovatát *Lampérth Géza* gyönyörű Kurucz imája és *Gulyás József* ügyes elbeszélése a debreczeni diákeletről töltik ki. Azonkívül részletesen ismerteti a Diákotthon ügyében tartott értekezletet. A kitűnően szerkesztett lapot, melyet *E. Hencz Károly* és *Zombory Dezső* szerkesztenek, ajánljuk jogászaink figyelmébe.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR.

Csütörtök: Vörös talár (K. Hegyesi Mari vendégfellépte.

Péntek: Faust.

Szombat: Faust.

Vasárnap:) d. u. Három pár czipő.
) este Suhancz.

Két primadonna-pör.

Kuriai ítéletek.

Két színigazgató: *Leszkay András* és *Kreicsányi I.* érdekes pört folytat volt primadonnájával, előbbi *Székely Irénnel*, utóbbi *Orley Flórával*. Mind a két pörnek szerződés-szegés volt indítója s mind a kettő eljutott már a kuria színe elé. A felperesek az esetben az igazgatók.

Az *Orley Flóra* és *Kreicsányi-pör*, mely hat évig foglalkoztatta a bíróságot, a kuriai ítélettel nem tűnt le az igazságszolgáltatás repertoárjáról. *Kreicsányi Ignác* színigazgató ugyanis *perújítási* kérelmében újabb bizonyítékokra hivatkozva, annak igazolását igéri, hogy a szerződés-szegést nem ő, hanem *Orley Flóra* követte el.

Színházi körökben a kuriai ítélet, mely *Kreicsányit* pervesztésnek mondotta, komolyabb meghökkenést okozott. — A kuria ugyanis a színházi szerződésnek azt a lényeges pontját, mely ellentétek esetén a választott színházi bíróságot jelöli meg illetékesnek dönteni a szerződés színész tehetsége és főleg használhatósága fölött, teljesen *figyelmen kívül* hagyta. Ha ez a felfogás a bíróságnál joggyakorlattá fejlődik, akkor illuzoriussá válik minden színházi szerződés s szabad utat nyit olyan felfogásnak, a milyen ebben a perben ugyszólván perdöntő kelleket alkotott.

A színházi emberek anomáliának mondják azt az eljárást, hogy *Orley Flóra*, ki nem vetette magát alá a bíróság döntésének, mikor *Kreicsányi* azt szerződés-szegésben ajánlotta, két év után egy szobában próbát énekelt a bíróság által kirendelt szakértők előtt. Ezek a szakértők nem adtak ugyan kedvező véleményt a primadonna hangjáról, de ezt az éneklésre általában alkalmasnak nyilvánították. Hogy az ilyen uton megállapított ének-képesség a primadonna színpadi tevékenységéhez fűzött igényeknek csak igen alárendelt részét képezi, azt a felsőbb bíróság a periratokból nem állapíthatta meg. A szakértők ugyanis nem látták *Orley Flórá*t a színpadon abban az időben, mikor *Pozsonyban* kudarcot vallott s így nem adhattak véleményt éppen a színpadi szereplés szempontjából, amely a színigazgatóra mindennek fölött mértékadó.

Az újított per során ebben az irányban számos előkelő színházi embert fognak kihallgatni, mert *Kreicsányi pör*ének végleges

sorsa közletről érdeklí magát az *Országos Színészegyesület* is. Ha ugyanis megáll a mostani marasztaló ítélet, akkor hatályukat veszítik azok a szerződések, amelyeket az egyesület fegyelmi vétség terhe alatt kötelezőknek mond egy az igazgatókra, mint a tagokra nézve. Minthogy sem a színigazgatóknak, sem a színészeknek más szerződést kötni nem szabad, az újított pör sorsa fogja eldönteni, hogy van-e ezeknek a szerződéseknek pör esetén magánjogi értékük, vagy nincs.

A másik pör felperese *Leszkay András*, a Magyar Színház igazgatója. Pert indított *Székely Irén* primadonna ellen, aki néhány év előtt vele kötött szerződését felbontotta és otthagya az aradi társulatot. *Leszkay András* keresetében 28 ezer korona kötbért követelt, azt állítva, hogy ehhez joga van szerződésbeli megállapodásokhoz képest. Az aradi kir. törvényszék *Leszkayt* keresetével *elutasította*. A kir. tábla megerősítette a törvényszék ítéletét, melyet a kuria is tárgyalta a napokban s azt változatlanul helybenhagyta.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 62.

Idényberlet 60.

Nagyváradon, csütörtökön, 1901. nov. 28-án

Vörös talár.

Dráma.

HELYARAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Körszék 1 frt 20 kr., Tamlászék 1 frt. Erkölyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., Erkölyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Holnap pénteken, nov. 29-én

FAUST.

Opera.

Igazságszolgáltatás.

A tábla elnöke a törvényszéken.

Ritoók Zsigmond kir. ítélőtáblai elnök tegnap kezdte meg a nagyvárad kir. törvényszéken a szokásos évi vizsgálatot.

A mostoha büne.

— Esküdtszéki tárgyalás. —

Tóth Jánosné szül. *Szabó Sára* és leánya *Szabó Róza* bűnpörében tegnap reggel folytaták a tárgyalást. Miután az esküdteknek felteendő kérdések felett határozta, dr. *Nagy Géza* kir. ügyész terjeszté elő hatalmas vádbeszédét.

Ellenzi a bűncselekmény legminimálisabb részleteit, magából a tényből s a körülményekből mutatja ki a *szándékos emberölés büntetvény* fenforgását. Az a tény, hogy az I. rendű vádlott, az önkívületi állapotban lévő *Tóth János* felakasztása után 1 óra múlva elment megtekinteni, vajjon életben van-e férje, vagy már teljesen kiszervezett, a mellett bizonyít, hogy tudta a felakasztás pillanatában, hogy a testben még élet van és azért tettené ki a bizonyos halálnak, mert meg akarta ölni. Egy óra múlva el is ment meggyőződni, bekövetkezett-e a halál?! S midőn levenni látta a férje hulláját, megkönnyebbülten sóhajtott fel: »hála Istennek meghalt».

Szóval nem önvédelem, pillanatnyi elmezavar hatása alatt; de a szándékosan tudva cselekedetének horderejét követte el tettét. A II-od rendű vádlott Szabó Róza ellenben csak a hulla felakasztásánál segédkezett, — legalább a tárgyalás folyamán terhelő adat nem merült fel, — s így *gondatlanságból eredő emberölés* vétségeért kéri megbüntetését.

Dr. Várady Zsigmond állítja, hogy az egész vádbeszéd egy remek elmemű s diszere válik az alkotójának. Elmemű azért, mert a vád igen tisztelt képviselője a tanuk, valamint a vádlott vallomásából, kivesz egyes terhelő részleteket s azt logikus, mély tudásával kidomborítja. — Ez pedig a szellemi torna szempontjából szép, de a vád ilyenmü alkalmazása nem helyes. — Logikusan elemzi a tényeket s az ügyész szavait idézve bizonyítja be absurd voltát annak, hogy az I-ső rendű vádlott szándékosan akasztotta volna fel még életben levő férjét, azért, hogy teljesen megölje. Igen felakasztotta, hogy elhárítsa a gyanút magáról, a pillanatnyi elmezavarban, a jogos önvédelem határain belül elkövetett tettéért. Tekintve, hogy önvédelemből, a veszély tudatában, a pillanat hatása alatt követte el tettét; *kéri a vádlott felmentését.*

Hegyesi Márton a II. rendű vádlott, Szabó Róza védője, védenze felmentését kéri, mivel a bűncselekményben tettleg részt nem vett, tekintve, hogy születésétől kezdve, ártatlanul, eléggé bünteti a sors s végre nincsen olyan adat, mely bűnössége mellett szólana.

A verdikt hozatal végett visszavonult esküdtek a szándékos emberölés büntetésében ártatlannak mondták ki Tóth Jánosné; ugyszintén Szabó Rózát is a gondatlanságból eredő emberölés vétségében.

A verdikt alapján a kir. törvényszék *mindkét vádlottat felmentette.*

Az ítélet ellen a kir. ügyész semmiségi panaszt nyújtott be.

REGÉNY-CSARNOK.

A Polanieczki-család.

Irtta: Sienkiewicz Henrik. — Fordította: Kolosváryné-Korányi Ilona.

29.

Nyolcz nap multán Litka egészségesnek látszott, de csendes s szórakozott volt mindig. Anyjára, Stas barátjára mosolygott, mintha szeretteljes kis szívének háláját nyilvánítani akarná előttük, de Polanieczki, bármint igyekezett is, nem tudta úgy fölvidítani, mint azelőtt. S mert lelkét megöltötte a veszély gondolata, a gyermek mélabus kedélyhangulatában is csak a betegség haladásának kétségtelen jelét vélte föltalálni. Minden este fájdalmasan ismételtette önmagának, hogy Litkát sohasem fogja többé olyannak látni, mint a milyen még tegnap volt. Aggodalma újabb táplálékot nyert, a midőn Emilie asszony egyszer így szólt:

— Litka jobban van. De tudja-e, mire kért ma? Hogy térjünk vissza mihamarább Varsóba.

— Jaj, a kis gonosz! — kiáltott föl Polanieczki, vidámságot színelve, a mely pedig oly messze távozott. — Hát nem sajnálná itt hagyni a szép Thumseet?

A gyermek tagadólag rázta meg bájos, szöke fejecskéjét:

— Nem, — mondta szomoruan, — nem fogok sajnálni semmit!

Szemei könybe lábadtak, de gyorsan lehunyta hosszú szempilláit, hogy bánatát eltitkolja anyja és barátja előtt.

— Mi baja lehet? — elmélkedett Polanieczki.

A szegény leánya lelki bánatának oka a közvetkező volt: Azt mondták, ott a tó partján, hogy el kell majd válnia barátjától, az ő Stasától, legkedvesebb pajtásától! Saját szájából hallotta a vallomást, hogy szereti Plawiczka Máriát, ő a kiről azt hitte szentül, hogy anyján s rajta kívül nem szeret senkit kerek e világon. Most már tudja, hogy meg akarják

házasítani, hogy másnak lesz a férje az, a kit kizárólag és csupán, örökre a magáénak tekintett. Nem tudta ő, mi az a mi lelkében végbemege, csak egyet tudott: hogy Stas elhagyja őt, s hogy ő szenvedni fog miatta!

És Litka magába rejtette ezt az első keserű bánatot, a mely öldöklő méregként rágódott szegény beteg szívében.

Anyja halvány sejtelemmel sem birt mind-ezekről s a fenyegető veszélyről. Ma este más aggodalom foglalta el. Ujabb levelet kapott Plawiczka Máriától, épp olyan kétségbeesettet, mint a milyen reményteljes volt a másik. S a kedves asszonyka most azon töprengett, megmutassa-e a levelet Polanieczkinek, vagy sem? Meghagyja-e a nyugodt bizalom csalódásában, vagy földerítse előtte a valót, hogy észrevegye az utjába gördülő akadályokat? Végre az utóbbi eljárásra határozta el magát, s mihelyt magukra maradtak, még aznap este, minden bevezetés nélkül így szólt:

— Máriának bánatot okozott tetteivel!

— Levelet kapott tőle?

— Igen . . .

— Ide adhatja nekem?

— Nem, legföljebb néhány részletet olvashatnék föl belőle. De ismétlem, szegény Máriát nagyon közelről érinti a dolog!

Emilie asszony írásztalához lépett s kikereste Mária levelét. Aztán letült Polanieczkivel szembe s mielőtt olvasáshoz látott volna, gondolt hangon így szólt:

— Látta, it nem csupán a jogi szempontból tekintett tartozási átruházásról van szó. Mária egészen más értelemben fogja föl tettét. Miért titkolnám? . . . Ön megfosztotta a leány szívének közönyös nyugalmatól s most keserves csalódást okozott neki.

— Asszonyom, — felelt Polanieczki, — higgye el, hogy önön kívül másnak be sem vallanám. De érzem, tudom, hogy a legnagyobb ostobaságot követtem el, a melylyel ember vádolhatja önmagát. Keservesen megszenvedek érte. A büntetés méltó, de kegyetlen.

Emilie asszony reáemelte kék szemének barátságos tekintését.

— Szegény barátom! Hát annyira szereti őt? Nem a kíváncsiság adja ajkaimra a kérdést, de miután elhatároztam, hogy elkövetek mindent a kibékülés létrehozására, szükséges, hogy alaposan megismerjem az előzményeket és mindkettőjük érzelmeit.

— Százszor, ezerszer igaza van! — válaszolt hevesen Polanieczki. — Tudja-e mi adta meg a kegyelemdőfést, mi bilincselte le végképp testemet, lelkemet? . . . Az az első levél, a melyet nekem adott! Igaz, Plawiczka kisasszony megtetszett nekem már Krzemeinben. Ott is beláttam már, hogy jobb és kedvesebb ezer másnál, hogy ő az a nő, a kiben föltalalom eszményképemet! De, sajnos, előre megfontolt terv befolyása alatt álltam s az a gondolat vezetett, hogy üzletembernek nem szabad érdekeit fölládozni érzelmeinek. S ha egyszer fölláttunk egy ilyen elvet, kétségbeesetten ragaszkodunk hozzá.

(Foly. köv.)

TAVIRATOK.

Az udvarhelyi takarékpénztár nemes tette.

Budapest, nov. 27. (Saj. tud. távir.) Az udvarhelyi takarékpénztár elhatározta, hogy egy milliót fog fordítani a válságra jutott »Székely-egyesületi Takarékpénztár« rendezésére. Az akciót meg is indította, magára vállalván a váltó-tárczát. Így remélhető, hogy többé felmondások alig lesznek.

Eltűnt hajó.

London, nov. 27. A Dail Mail jelentése szerint tegnap Hongkongba érkezett hajók azt a hirt hozták, hogy az Alerte nevű gőzös, a mely a Fülöp-szigetekről száz utassal indult el, eltűnt. (M. T. I.)

Véresre vert jegyszedő.

Budapest, nov. 27. (Saj. tud. táv.) Bécsből jelentik telefonon, hogy a bécs-ujhelyi színházban tegnap egy előkelő huszártiszt véresre verte a jegyszedőt, mert előadás közben nem eresztette helyére.

Háboru Chile és Argentina között.

New-York, november 26. Colomból jeltenti egy távirat, hogy a »General Prinzon« kolumbiai ágyunasszád visszaérkezett oda. A hajó parancsnoka azt jeltenti, hogy Portobellónál, Colontól 10 mértföldnyire, 500 embert szállított partra, a kik most utban vannak, hogy Albanhoz csatlakozzanak, a ki Mareiben van. A lázadók domináló állásban vannak a chagressi hidnál (Barbacoa) mellett s ez lehetővé teszi nekik, hogy Alban előnyomulásának ellent álljanak. (M. T. I.)

New-York, november 26. Egy coloni távirat szerint a fölkelők lövészerek hiánya miatt visszavonultak Emperádorból. Azt mondják, hogy veszteségük az emperádori harcban több halott és sebesült volt, ellenben a kormány csapatai 115 halottat és sebesültet hagytak a csatatéren. Későbbi jelentés szerint Barbacoánál ütközet folyik. A vasuti vonatokat állítólag nem közlekedhetnek. (M. T. I.)

Délafrikai háboru.

London, november 27. Campbell-Bannermann tegnap Lancasterben beszédt mondott, amelyben Chamberlain ismert beszédét érintette és a következőket mondotta: Mit mondjunk olyan miniszternek a viselkedéséről, aki egymásután megsérti az idegen nemzeteket és a legnagyobb katonai monarchia minden lakosának felháborodását kihívja. Kétségtelen, hogy ez az érzékenység tulzott, de ez nem szünteti meg annak az embernek a felelősségét, aki ilyen kényes viszonyok között olyan szavakat használt, melyek esetleg veszélyes döntést vonhatnak maguk után és könnyen meghosszabbíthatják a háborut. (M. T. I.)

Sztrájk.

New-York, november 27. A pittsburgi váltóőrök sztrájkolnak és béremelést követelnek. A sztrájk a Pittsburgot érintő összes vasutakra terjed ki. (M. T. I.)

A detroit-i robbanás.

Detroit, november 27. Ujabb jelentések szerint a tölténykivető-gyárban történt robbanásnál 14 munkás veszlette életét és 38 megsebesült. (M. T. I.)

SZERKESZTOI POSTA.

H. F. Helyben. Lapunkból azokat a számokat, amelyekben Nagyvárad történetéről cikkek jelentek meg, most már nem lehet előkeresni. Ugy tudjuk azonban, a jövő hónap közepén megjelenendő *Nagyvárad Utmutatóban* benne lesz városunk története is.

Csongor. Ezek már jobbak, de még mindig nem ütök meg a mi mértékünket. Kevés benne a tartalom.

KOZGAZDASAG.

Reich Jenő és Társa
Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

	Budapest, nov. 27
Buza októberre	7.84
Buza áprilisra	8.80
Tengeri	5.14
Rozs okt.	6.69
Zab ápr.	6.98
Káposzta, repce, aug.	—

Értéktőzsde

	Budapest, nov. 27.
Osztrák hitel	625.50
Magyar hitel	629.50
Allamvasut	624.50
Rimamurányi	416.—
Magyar jelzalog	433.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. nov. 27-én.

Magyar aranyjárdék 4%	118.15
Magyar koronajárdék	93.10
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ¹ / ₂ %	121.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 ¹ / ₂ %	100.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	119.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	93.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	99.75
Horvát-szlavónföldtehermentesítési kötvény	98.50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	173.50
Tiszszabályozás szezedi sorsjegyek kölcsön	145.50
Osztrák járadékpapirban	98.50
Osztrák járadék ezüstben	98.50
Osztrák járadék aranyban	118.90
Osztrák korona járadék	95.50
Osztrák államsorsjegyek	139.50
Osztrák magyar bank részvény	16.10
Magyar hitelbankrészvény	643.—
Osztrák hitelintézet részvény	632.50
Párisi vista	95.12
20 frankos arany (Napoleon d'or)	19.04
Németbirodalmi márka	117.12
London vista	239.45
20 márkás arany	28.42

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Ö cs. és apost. kir. Felségének legfelső elhatározása folytán.

A polgári jótékony célokra szánt

XXXIV. cs. kir. államsorsjáték.

Ezen az Osztrák birodalomban egyedül törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 16.404 nyeresémet tartalmaz készpénzben 442.900 korona összegben.

A főnyeremény 200.000 koronára rug.

A nyereségek kifizetéséért a cs. kir. lottójövedék kezkesedik.

A húris visszavonhatlanul 1901. évi december hó 12-én fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál III. ker. Vordere Zollamts-strasse 7. sz. a., továbbá lottógyűjtődekben, dohánytőzsdékben, adó-, posta-, távirata és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

221-10-10

A cs. kir. lottójövedéki igazgatóság államsorsjátékok osztálya.

Most lehet legolesobban
női és férfi fehérneműt, vásznat és asztalneműt
beszerezni!

Menyasszonyi kelengyék!

Teljes végeladás!

Kunz József és társa cég,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

225-0-124

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hirlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközölteinek.

Levélfek,
számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
napárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.